

Igitabo cya Daniyeli — Umubare Mirongo Ine n'Icyenda

Guhishura Ukuri: Induru yo mu Gicuku, Uruhare rw'Idini ya Islamu, n'Igikorwa cya Nyuma cyo Kugeragezwa mu Minsi y'Imperuka

Jeff Pippenger
2024-01-13

Kwiyongera k'ubumenyi kwabayeho igihe iyerekwa ry'uruzi Ulai ryakurwagaho ikimenyetso mu 1798, kwabyaye igihe cyo kugeragezwa cyageze ku ndunduro yacyo mu rugendo rw'Amaboroga yo mu Gicuku mu 1844. Amaboroga yo mu Gicuku yo mu minsi ya nyuma, ubu arimo gukurwaho ikimenyetso, yagereranyijwe n'ayo mateka, kandi akubiyemo ukuri nyako ko kugerageza kwari muri ayo mateka, kuko ubutumwa bw'Amaboroga yo mu Gicuku ubu burimo gukurwaho ikimenyetso ari ugusubizwaho amabuye y'agaciro ya Miller.

“Ukuri twakiriye mu 1841, ‘42, ‘43, na ‘44 ubu bugomba kwigwa no kwamamazwa. Ubutumwa bw'abamarayika ba mbere, uwa kabiri, n'uwa gatatu mu gihe kizaza buzamamazwa n'ijwi rirenga. Buzatangwa mu bwiyezezi bukomeye no mu mbaraga z'Umwuka.” Manuscript Releases, volume 15, 371.

Insanganyamatsiko y'ibanze y'ubutumwa bw'ubuhanuzi bw'Ijwi ryo mu Gicuku ry'igihe cyacu ni uruhare rwa Isilamu rwo muri ishyano rya gatatu. Amashyaka atatu ya Isilamu yose agaragazwa ku bisate bibiri bya Habakuki. Ubutumwa bw'Ijwi ryo mu Gicuku bwo mu minsi y'imperuka bwatangiye gukurwaho ikimenyetso mu gutenguha kwa tariki ya 18 Nyakanga 2020, igihe cy'ugutinda cyo mu minsi y'imperuka cyageraga. Nk'uko byari bimeze ku butumwa bw'Ijwi ryo mu Gicuku mu mateka y'Abamilerite, ubutumwa bwo mu minsi y'imperuka bugenda butezwa imbere buhoro buhoro kugeza bugeze ku rwego ruhagarariwe n'ikorwa ry'amahema rya Exeter. Kuri urwo rwego, abanyabwenge b'inkumi baba bafite amavuta, cyangwa se batayafite.

Kwamamaza rwa Yesaya ku bagabo b'abakobanyi bategeka abantu b'i Yerusalemu, hagaragaza ko iyerekwa ryabaye nk'igitabo gifatanijwe ikimenyetso ku basinzi ba Efurayimu. Muri uwo murongo wa Yesaya, umurimo wo guhindura ikimenyetso cya Satani ukakigira ikimenyetso cy'Imana, nk'uko byakozwe mu mateka y'Abadivantisiti, ugomba gufatwa nk'ibumba ry'umubumbyi. Uwo murimo wari uwo gushyiraho ubusobanuro bw'“iby'iteka,” nk'ikimenyetso cya Kristo, kandi nyamara ari ikimenyetso cya Satani. Igihe Daniyeli yakoresheje ijambo “tamid” nk'ikimenyetso cy'ubupagani, yaritoranyije ku bw'impamvu y'ikigereranyo, kuko iryo jambo risobanura “gukomeza iteka”.

Hariho imbaraga eshatu ziyobora isi ku Armagedoni, kandi iya mbere muri izo mbaraga eshatu ni cya kiyoka (ubupagani). Cya kiyoka cyatangiriye intambara yacyo yo kurwanya Imana mu ijuru. Cya kiyoka gikomeza iyo ntambara kugeza ku iherezo ry'igihe cy'imyaka igihumbi, ari bwo amaherezo kirimburwa burundu.

Nuko iyo iyo myaka igihumbi izaba ishize, Satani azabohorwa ave mu nzu ye y'imbohe, kandi azasohoka ajye kuyobya amahanga ari mu mpera enye z'isi, Gogi na Magogi, kugira ngo ayakoranyirize ku rugamba; umubare wayo ungana n'umusenyi wo ku nyanja. Nuko bazazamuka bakwire ku bugari bw'isi, bagote inkambi y'abera n'umurwa ukundwa; maze umuriro uzamanuka uvuye ku Mana mu ijuru ubakongore. Kandi Satani wari wabayobeje ajugunywe mu nyanja y'umuriro n'amazuku, ahari ya nyamaswa na wa muhanuzi w'ibinyoma; kandi bazababazwa ku manywa na nijoro iteka ryose. Ibyahishuwe 20:7–10.

Ya nyamaswa (ubupapa) ari yo mbaraga ya kabiri muri za mbaraga eshatu ziganisha isi kuri Arumagedoni, n'umuhanuzi w'ibinyoma (Leta Zunze Ubumwe za Amerika) mbaraga ya gatatu muri izo mbaraga eshatu, byombi byagaragaye mu mateka nyuma y'amateka y'umusaraba, kandi byombi birimburwa mu Kugaruka kwa Kabiri kwa Kristo.

Nuko cya gikoko kirafatwa, gifatanwa na wa muhanuzi w'ibinyoma wakoreraga ibitangaza imbere yacyo, ibyo yabeshyeshaga abari barashyizweho ikimenyetso cyacyo n'abaramyaga igishushanyo cyacyo. Bombi bajugunywa ari bazima mu nyanja y'umuriro waka n'amazuku. Ibyahishuwe 19:20.

Igihe Daniyeli yahitaga ijamba ry'Igiheburayo “tamid” (“gikomeza”/“kidahwema”) nk'ikimenyetso cy'ubupagani (Satani), yahisemo ijamba ryagaragazaga ko ari Satani wakomeje kurwanya Imana ubudacogora. Izindi mbaraga ebyiri zikora intambara yazo zirwanya Imana mu bihe byagenwe gusa. Guhitamo kwa Daniyeli ijamba “tamid” (gikomeza) byari bigambiriwe, kandi byari nyabyo.

Nk'uko inkuru ya Yesaya ivuga iby'amakuba y'abatewe n'uko Uwiteka yabasukahomwuka w'isinzi rikomeye, akabahuma amaso, ikomeza iva mu gice cya makumyabiri n'umunani ikagera mu gice cya mirongo itatu, arandika ati:

Noneho genda, ubandike imbere yabo ku gisate, kandi ubishyire no mu gitabo, kugira ngo bibeho ku gihe kizaza iteka ryose: kuko ubu ari ubwoko bwigometse, abana b'abanyabinyoma, abana batifuza kumva amategeko y'Uwiteka; babwira abahanuzi bati: “Ntimubone”; kandi babwira abahanura bati: “Ntimuduhanurire ibitunganye; mutubwire ibyoroshya amatwi, muduhanurire ibidushuka; nimuve mu nzira, muyoboke kure y'umuhanda, mukure Uwera wa Isirayeli imbere yacu.” Ni cyo gituma Uwera wa Isirayeli avuga atya ati: “Kubera ko musuzuguye iri jambo, mukiringira akarengane n'ubugoryi, kandi mukabyishingikirizaho; ni cyo gituma ubu bugome buzababera nk'umwenge ugiye guhirima, ubyimbye mu rukuta rurerure, gusenyuka kwawo kukaza gitunguranye, mu kanya gato. Kandi azarumenagura nk'uko umuntu amena urwabya rw'umubumbyi rukavunagurwamo uduce; ntazababarira, ku buryo mu meneka rwarwo hatazabonekamo agace ko gukura umuriro ku ziko, cyangwa ko kuvomesha amazi mu rwobo.” Kuko Uwiteka Imana, Uwera wa Isirayeli, avuga atya ati: “Mu kugaruka no kuruhuka ni mo muzakirizwa; mu ituze no mu kwiringira ni mo imbaraga zanyu zizaba”: ariko ntimwashatse. Yesaya 30:8–15.

“Icyanditswe” ni bya bisate byo muri Habakuki igice cya kabiri, byateguriwe kugira ngo ababinasoma bashobore “kwiruka” bakwirakwize ubutumwa. “Igitabo” cyatanze “icyitonderwa” kuri iryo “sate” ni Habakuki. “Isate” ryo mu “gitabo” cya Habakuki rihagarariye uburyo bwo

kugeragezwa bugaragaza “ubwoko bw’abagome, abana b’abanyabinyoma, abana batemera kumva amategeko y’Uwiteka.” Abo “bagome” banga “kumva” ni ba bandi bo muri Yeremiya banga kumva ijwi ry’impanda y’umurinzi.

Kandi nashyizeho n’abarinzi babarinda, nti: Nimwumve ijwi ry’impanda. Ariko bo bati: Ntituzaryumva. Yeremiya 6:17.

Abigometse ni abo mu mateka ya Yesaya, ndetse no mu mateka ya Kristo, batashatse kumva.

Nuko aravuga ati: Genda ubwire ubu bwoko uti: Nimwumve rwose, ariko ntimusobanukirwe; kandi nimubone rwose, ariko ntimumenye. Omera umutima w’ubu bwoko, uremere amatwi yabo, uhumye amaso yabo; kugira ngo batabona n’amaso yabo, batumva n’amatwi yabo, kandi ngo badasobanukirwa n’umutima wabo, maze ngo bihane, bakizwe. Yesaya 6:9, 10.

Abagoma b’ibipfamatwi ba Yesaya bashobora “kumva,” ariko ntibumve “mu by’ukuri,” kandi ukwanga kwabo “kumva” kugaragaza ko “batamenya.” Ni abanyabyaha ba Daniyeli, ari na bo bakobwa b’abapfu b’inkumi bo muri Matayo, batamenya ukwiyongera k’ubumenyi kugereranywa n’“ameza” kandi kwanditswe mu “gitabo” cya Habakuki. Iyo abagoma b’ibipfamatwi ba Yesaya baza kumva, bashoboraga guhinduka no gukira, ariko umutima wabo urabyibushye, bityo ntibashobora gusobanukirwa ubutumwa bw’Induru yo mu Gicuku. Yesu yatanze umuhamya wa kabiri w’abo bagoma b’ibipfamatwi.

Abigishwa begera aho yari bari, baramubaza bati: “Ni iki gituma uvugisha abantu imigani?” Arabasubiza ati: “Mwebwe mwahawe kumenya amayobera y’ubwami bwo mu ijuru, ariko bo ntibabihawe. Kuko ufite wese azahabwa, kandi azarushaho kugira byinshi; ariko udafite wese, n’ibyo afite azabinyagwa. Ni cyo gituma mbabwira mu migani: kuko bareba ntibabone, kandi bumva ntibumve, habe no gusobanukirwa ntibasobanukirwe. Muri bo ni ho ubuhanuzi bwa Yesaya busohorera, buvuga buti: ‘Kumva muzumva, ariko ntimuzasobanukirwa; kureba muzareba, ariko ntimuzabona. Kuko umutima w’ubu bwoko wabaye ikinure, amatwi yabo yabaye ibiragi byo kumva, n’amaso yabo ni bo bayahumye; kugira ngo batazabona n’amaso yabo, ntibumvishe n’amatwi yabo, ntibasobanukirwe n’umutima wabo, ngo bahindikire, nanjye mbakize.’ Ariko hahirwa amaso yanyu, kuko abona; n’amatwi yanyu, kuko yumva. Ni ukuri ndababwira yuko abahanuzi benshi n’abakiranutsi bifuje kubona ibyo mwebwe mubona, ariko ntibabibona; no kumva ibyo mwebwe mwumva, ariko ntibabyumva.” Matayo 13:10–17.

Abanyabwenge basobanukirwa ubwiru bw’imigani y’ikigereranyo, ari bwo kuri kugaragazwa umurongo ku wundi murongo. Abanyabwenge barahirwa kuko babona kandi bakumva, kandi abanyabwenge n’abahiriwe bombi bagaragarizwa muri Daniyeli igice cya cumi na kabiri. “Abanyabwenge” ni abumva (mu mitima yabo) ukwiyongera kw’ubumenyi, kugereranywa n’“ameza” yavuzwe mu “gitabo” cya Habakuki, kandi “abahiriwe” ni abategereza.

Aramubwira ati: Genda, Daniyeli; kuko ayo magambo afunzwe kandi ashyizweho ikimenyetso kugeza mu gihe cy’imperuka. Benshi bazezwa, bazatunganywa, kandi bazageragezwa; ariko abanyabyaha bazakomeza gukora ibyaha; kandi nta n’umwe mu banyabyaha uzasobanukirwa; ariko abanyabwenge bazasobanukirwa. Kandi uhereye igihe gitambo cya buri muni kizavanwaho, kandi hagashyirwaho ikizira giteza ubuhenebere, hazaba iminsi igihumbi

magana abiri na mirongo icyenda. Hahirwa utegereza, akagera ku minsi igihumbi magana atatu na mirongo itatu n'itanu. Daniyeli 12:9–13.

Abamilerite basobanukiwe neza ko ya minsi igihumbi na magana atatu na mirongo itatu n'itanu yatangiye igihe ubupagani (“igitambo cya buri muni”) bwakurwagaho mu mwaka wa 508. Umugisha wazanyijwe abari batagereje mu wa 1843. Ijambo “cometh” muri uwo murongo risobanura “gukoraho.” Umwaka wa 1843 “wakozeho” ku mwaka wa 1844 igihe warangiraga. Umwaka wa 1843 urangije, “igihe cyo gutinda” cyo muri Habakuki cyarahageze, kandi umugisha watangirijwe abategereza nk'uko byategetswe mu “gitabo” cyavuze ku “bisate.” “Igitabo” cya Habakuki cyategetse abantu “gutegereza” ibyerekeye.

Daniyeli agaragaza amateka yo mu 1798 (igihe cy'iherezo), igihe igitabo cy'icyafungurwaga, hanyuma hakabaho inzira y'igeragezwa y'intambwe eshatu (bejewe, kandi bahindurwa abazungu, kandi bageragezwa). Iyo nzira yageze ku musozo wayo mu kwigaragaza kw'amateka yari ahishwe y'inkuba ndwi. Ayo mateka yari ahishwe ni ibimenyetso bitatu by'ukuri, bigereranywa no gucika intege kwa mbere, ubutumwa bw'Induru yo mu Gicuku, no gucika intege gukomeye. Umugisha wo kugera ku gucika intege kwa mbere ugereranya inzira y'igeragezwa y'intambwe eshatu ku iherezo ry'amateka yo mu 1798 kugeza mu 1844.

Amateka yo mu 1798 kugeza ku ihungabana rikomeye ryo mu 1844, agereranya amateka yo mu 1989 kugeza ku itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba. Hari umugisha wazanyijwe abategereza iyerekwa ryatangiye gutinda ku ihungabana rya mbere. “Abanyabwenge” bo muri Daniyeli 12 ni bo “bahirwa,” kandi ni bo “bategereza.” Abanyabyaha ni abat “batumva” mu mitima yabo, kandi “batabona.” Uburambe bwose bw'umutwe w'Abamilerite buvunzwe muri iyo mirongo ine ya Daniyeli, kandi iyo mirongo na yo ihagarariye amateka yo gushyirwaho ikimenyetso kw'abana ibihumbi ijana na mirongo ine na bine.

Amateka yera agaragazwa muri iyo mirongo ine ashingiye ku gusobanukirwa kwiyongera k'ubumenyi kwagaragajwe ku bisate bya Habakuki, no ku kwiyongera k'ubumenyi Yesu yagaragaje ubwo yigishaga akoresheje uburyo bw'umurongo ku wundi murongo. Yatanze umugani ukurikira undi, kugira ngo asobanure ubwiru bw'ubuhanuzi ku “banyabwenge.” “Abanyabyaha” bo muri Daniyeli 12 ntibasobanukirwa, kandi muri 2 Abatesalonike, igice cya kabiri, uko kutasobanukirwa kwabo kugaragazwa nk'urwango rw'ukuri, ruzana ubushukanyi bukomeye. Ukuri abanyabyaha badakunda mu rwandiko rwa Pawulo kwari “ibitambo bya buri muni,” kandi muri iyo mirongo ine ya Daniyeli, ukuri kw'ubuhanuzi kugaragazwa by'umwihariko ni “ibitambo bya buri muni.”

Yesu yabwiye abigishwa ko bahiriwe; kandi muri uko kubabwira atyo, yabagereranyaga n'abo muri Yesaya banze kubona no kumva, kugira ngo bahinduke. Abahiriwe muri Daniyeli cumi na kabiri ni abategereza. Imirongo ine yo muri Daniyeli igice cya cumi na kabiri, kimwe no gusohora kw'iyi mirongo mu mateka y'Abamilerite, ndetse no kugereranya kwa Yesaya n'itsinda ryanze kumva no kubona, kandi n'itandukaniro nyaryo ry'ayo matsinda yombi ryakozwe na Kristo, byose byerekeza mbere ku mateka yahishwe y'inkuba ndwi yageze ku wa 18 Nyakanga 2020. Uburyo bwa nyuma bwo kugeragezwa bwo mu mateka y'Abamilerite bwatangiye ku gucika intege kwa

mbere ubu burimo gusubirwamo. Bamwe bazabona, abandi na bo bazanga kubona.

“Ubutumwa bwose bwatanzwe kuva mu 1840–1844 bugomba kongera gutangazwa n’imbaraga ubu, kuko hari abantu benshi batakaje icyerekezo cyabo. Ubutumwa bugomba kugera ku matorero yose.

“Kristo yaravuze ati: ‘Hahirwa amaso yanyu, kuko abona; n’amatwi yanyu, kuko yumva. Kuko ni ukuri ndababwira yuko abahanuzi benshi n’abakiranutsiifuje kubona ibyo mubona, ariko ntibabibona; no kumva ibyo mwumva, ariko ntibabyumva’ [Matayo 13:16, 17]. Hahirwa amaso yabonye ibyo byabonetse mu 1843 no mu 1844.

“Ubutumwa bwaratanzwe. Kandi ntihakagombye kubaho gutinda mu kongera kubuvuga, kuko ibimenyetso by’ibihe birimo birasohora; umurimo usoza ugomba gukorwa. Umurimo ukomeye uzakorwa mu gihe gito. Bidatinze, ubutumwa buzahabwa nk’uko Imana yabugeneye, maze bukure buhinduke ijwi riranguruye. Hanyuma Daniyeli azahagarara mu mugabane we, kugira ngo atange ubuhamy bwe.” Manuscript Releases, volume 21, 437.

William Miller yayobowe n’abamarayika kugira ngo asobanukirwe ko “iby’iteka” byari ikimenyetso cya Roma ya gipagani. Mushiki wacu White yemeje mu buryo butaziguye ko yari afite ukuri muri uko gusobanukirwa. Uko gusobanukirwa kwagaragajwe ku “bisate” bivugwa mu “gitabo” cya Habakuki, ni “iby’igihe kizaza.” Gukurwaho ikimenyetso kuri icyo “gitabo” kugaragaza “abana b’icyigomeke, b’abanyabinyoma.” “Abana” ni ikimenyetso cy’igisekuru cya nyuma, bityo “igihe kizaza,” muri uwo murongo wa Yesaya, kikaba kigaragajwe by’umwihariko nk’iminsi ya nyuma y’urubanza rw’igenzura.

Yesaya avuga ko “abana b’abanyabinyoma” bazanga ubutumwa bw’ubuhanuzi bugaragajwe ku “meza” bwanditswe mu “gitabo,” kuko bavuga bati “ababona, Ntimubone; kandi n’abahanuzi, Ntimuduhanurire ibitunganye, mutubwire ibituryoshya, muduhanurire ibishukana.” Mu 1863 Ubwadiyantisi bwa Lawodikiya bwatangiyeye inzira yarushagaho gukomera yo gusohozwa icyifuzo cy’abo bana b’abanyabinyoma. Uwo murimo ugaragazwa na Yesaya nk’ukwanga inzira za kera z’imfatiro z’Abamilerite, kuko bavuze bati “Nimuvane mu nzira, mukebuke musohoke mu path, mutume Uwera wa Isirayeli ava imbere yacu.” Inzira ari yo nzira, ni inzira za kera za Yeremiya.

Uku ni ko Uwiteka avuga ati: Nimuhagarare mu nzira, murebe, mubaze inzira za kera, mumenye aho inzira nziza iri, muyigendemo; ni bwo muzabona uburuhukiro bw’ubugingo bwanyu. Ariko bo baravuga bati: Ntituzayigenderamo. Yeremiya 6:16.

Kwanga kw’“abana b’abanyabinyoma” inzira za kera za Yeremiya ni ukwanga ubutumwa bw’Induru yo mu Gicuku, ari ho “ikiruhuko” kibonerwa; ari na cyo “kiruhuko no guhemburwa” batashatse kumva muri Yesaya, kandi ari na ko guhemburwa k’ubutumwa bw’imvura y’itumba. Ubutumwa ni ubutumwa bw’Induru yo mu Gicuku bugaragazwa mu mateka y’Abamilerite kandi bugasobanurwa ku “bisate” bivugwa mu “gitabo.” Kwanga kw’abana b’abanyabinyoma ubutumwa bw’Induru yo mu Gicuku kugereranywa n’icyifuzo cyabo cyo “gutuma Uwera wa Isirayeli areka kuba imbere” yabo. Iyerekwa rya mbere rya Ellen White, ari ryo Alpha na Omega rwose bakoreshaga mu kugaragaza iherezo, rigaragaza inzira y’abakiranutsi, rigashyira ikimenyetso ku mucyo uri ku ntangiriro yayo no ku wuyobora “abanyabwenge” kugeza ku mpera y’iyo nzira.

“Bari bafite umucyo urabagirana washyizwe inyuma yabo mu ntangiriro y’inzira, uwo marayika yambwiye ko wari ‘induru yo mu gicuku.’ Uwo mucyo warasiraga inzira yose, kandi ukamurikira ibirenge byabo, kugira ngo batagwa.”

“Niba baragumaga amaso yabo kuri Yesu, wari imbere yabo rwose, abayobora ajya mu murwa, bari bakize. Ariko bidatinze bamwe barananirwa, bavuga ko uwo murwa ukiri kure cyane, kandi ko bari bariteze kuwugeramo mbere. Nuko Yesu akabakomeza azamura ukuboko kwe kw’iburyo kwuje ikuzo, maze mu kuboko kwe havamo umucyo wazungagurikaga hejuru y’itsinda ry’abategereje ukuza kwe, maze barangurura bati, ‘Alleluia!’ Abandi bo bahubutse guhakana umucyo wari inyuma yabo, bavuga ko atari Imana yari yabagejeje aho hantu kure. Umucyo wari inyuma yabo uzima, usiga ibirenge byabo mu mwijima mwinshi rwose, maze barasitara, babura kubona ikimenyetso na Yesu, maze bava mu nzira bagwa hasi mu isi y’umwijima n’ubugome iri hepfo.” Christian Experience and Teachings of Ellen G. White, 57.

Byari umucyo w’Induru yo mu Gicuku mu ntangiriro no ku iherezo. Ni Yesu (Uwera wa Isirayeli) uwo bifuje ko areka kuba imbere yabo. Umucyo wavaga mu kuboko kw’iburyo kwa Yesu guhesha ikuzo ni wo wari umucyo w’Induru yo mu Gicuku, nk’uko byagereranyijwe ku “bisate” byavuzwe mu “gitabo”. Kwanga kw’“abana b’abanyabinyoma” ubutumwa bw’Induru yo mu Gicuku ya Kristo, n’inzira bari bakwiriye kunyuramo, byabazaniye urubanza rw’Imana ubwo bagwaga bava muri iyo nzira. “Urukuta rurerure” rusenyuka gitunguranye, ni “urukuta” rw’itandukanywa ry’itorero na leta rusenywa n’itegeko ryo ku Cyumweru rigiye kuza vuba. Urwo rubanza ruza “gitunguranye mu kanya gato,” kandi ruzaba “nk’uko umubumbyi avunagura urwabya rwe rukameneka mo ibisate.” Ni urubanza rujyanirana no guhinduranya ikimenyetso cya Satani cy’“igitambo gihoraho” bakagishyira uko kitari, maze bakakigaragaza nk’ikimenyetso cya Kristo.

Mu by’ukuri guhindura ibintu byanyu mukabishyira ku mutwe bizabarwaho nk’ibumba ry’umubumbyi; mbese igihangano cyabwira uwagikoze kiti: Ntiyandemye? Cyangwa ikibumbabumbwe cyabwira uwakibumbye kiti: Nta bwenge yari afite? Yesaya 29:16.

“Ikidahoraho” ni ukuri bw’ubuhanuzi buhuza hamwe imirongo ine yo muri Daniyeli cumi na kabiri, igaragaza itandukaniro riri hagati y’abanyabyaha n’abanyabwenge. “Ikidahoraho” ni ukuri kwangwa n’abakira ubushukanyi bukomeye bwo muri 2 Abatesalonike. “Ikidahoraho” gishushanya icyifuzo cy’“abana b’abanyabinyoma” cyo gukura Uwera wa Isirayeli mu nzira yabo. Kandi igihano cyabo gishushanywa no kumenagurwa kw’urwabya rw’umubumbyi, maze ibisigara bikaba ishusho y’imimerere y’abakobwa b’abapfapfa bazimiye, kuko mu bisate byamenetse bisigaye by’urwabya rw’umubumbyi rwashwanyaguritse, “ntihazabonekamo” “agace ko gukura umuriro ku ziko, cyangwa ko kuvoma amazi mu rwobo.”

“Umuriro” n’“amazi” byombi ni ibimenyetso bya Mwuka Wera, nk’uko n’amavuta ari yo mu mugani w’abakobwa cumi ari ikimenyetso cye. Iyo Impuruza yo Mu Gicuku ije gitunguranye mu kanya gato, nk’uko byagenze mu materaniro yo mu nkambi y’i Exeter muri Kanama 1844, ntibizashobokera “abana b’abanyabinyoma” kubona amavuta ayo ari yo yose (amazi cyangwa umuriro). Bahamagariwe “kugaruka” nyuma yo gutenguha kwa mbere nk’uko Yereziya yabigenje, ariko barabyanga.

Amagambo yawe yarabonetse, ndyayarya; kandi ijambo ryawe ryambereye umunezero n'ibyishimo by'umutima wanjye, kuko nitiriwe izina ryawe, Uwiteka Mana Nyiringabo. Ntiyicaranye n'iteraniro ry'abakobanyi, kandi sinishima; nicaye jyenine kubera ukuboko kwawe, kuko wanyujemo uburakari. Ni iki gituma umubabaro wanjye uhoraho, n'igikomere cyanjye kikaba kidakira, cyanga gukira? Mbese uzambara rwose nk'umubeshyi, kandi nk'amazi ayoyoka? Ni cyo gituma Uwiteka avuze ati: Nuhindukira, ni bwo nzakugarura, kandi uzakagarara imbere yanjye; kandi nutandukanya ikintu cy'igiciro n'ikidakwiriye, uzamera nk'akanwa kanjye; bo bazagusanga, ariko wowe ntuzabasange. Kandi nzakugira ku bantu nk'urukuta rukikijwe rw'umuringa; bazakurwanya, ariko ntibazakunesha, kuko ndi kumwe nawe kugira ngo ngukize kandi ngutabare, ni ko Uwiteka avuga. Kandi nzagukiza ukuboko kw'abanyabyaha, kandi nzagucungura mu kuboko kw'abagome. Yeremiya 15:16–21.

Yeremiya agereranya n'abagarutse nyuma yo gucika intege kwa mbere. Ni abinjye mu murimo wo gutandukanya "igiciro n'ikidafite umumaro," kugira ngo "bahagarare imbere y'Umwami" kandi babe "akanwa" k'Umwami. Ni bo bagereranywa na Daniyeli mu gice cya cyenda, nk'abasobanukiwe imimerere yabo yo gutatanywa, hanyuma bagasenga isengesho ryo muri Lewitiko makumyabiri na gatandatu. Ni bo bagereranywa na Daniyeli, Yeremiya n'abarinzi ba Habakuki, batandukanywa n'"abana b'abanyabinyoma." "Abana b'abanyabinyoma" na bo ni bo "Uwera wa Isirayeli" yavuzeho igihe yavugaga ati: "mu kugaruka no mu kuruhuka ni ho muzabonera agakiza; mu ituze no mu kwiringira ni ho imbaraga zanyu zizaba: ariko ntimwabishatse".

Amabuye y'agaciro ya Miller ni ukuri kugereranywa n'ibiri ku bisate bya Habakuki, kandi kugereranya ikigeragezo cy'ubutumwa bw'Induru ya Saa Sita z'ijoro gitara kubaho ibyiciro bibiri by'abaramyi. Ikimenyetso cy'ubwigomeke kigaragarira kuri ayo mabuye y'agaciro ni "iby'iteka." Miller yari ahanye mu gusobanukirwa kwe "n'iby'iteka," ariko uko kubisobanukirwa kwe kwari kugenwa n'amateka yabayemo; kandi amabuye y'agaciro yari amenyereye gushyira ku meza yo hagati mu cyumba cye ubu arabagirana incuro icumi kurusha uko yabagiranye ubwo Miller yabanje kuyashyira ku meza ye. Ubu ari mu gasanduku kanini kurushaho, kuko ako gasanduku ubu katagishushanya Bibiliya yonyine nk'uko byari bimeze mu gihe cya Miller, ahubwo ubu gashushanya Bibiliya hamwe n'Umwuka w'Ubuhanuzi.

Aba bagabo babiri ni bo bazana umucyo w'igeragezwa mu minsi y'imperuka, kandi ni bo nanone bahinduka urubuga rw'ingenzi rw'intambara mu minsi y'imperuka. Miller yabonye iyo ntambara, kuko mu nzuzi ze bafashe isanduku ye (Bibiliya), maze bayitanyaguza. Yohana, ahagarariye "abanyabwenge" bo mu minsi y'imperuka, "yari ku kirwa cyitwa Patimo, ahorwa ijambo ry'Imana no guhamya kwa Yesu Kristo." Yohana yarenganywaga azira kwemera ubutumwa bwa Bibiliya n'ubw'ibyanditswe bya Ellen White.

Mu nyandiko itaha tuzakomeza gusuzuma ukuri kugaragazwa n'iyerekwa ry'Umugezi wa Ulai ryahishuwe mu mwaka wa 1798.

"Nta cyo dufite cyo gutinya ku by'ahazaza, keretse igihe twazaba twibagiwe uburyo Uwiteka yatuyoboye, n'inyigisho Ye mu mateka yacu ya kera." Life Sketches, 196.